

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 8Co/419/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1215217697
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 07. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Vičková
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2019:1215217697.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Vičkovej a členov senátu JUDr. Ondreja Krajča a JUDr. Moniky Holickej v právnej veci žalobcu: U. E., V. Č. XXXX/XX, V., zast. spoločnosťou Weis&Partners s.r.o., so sídlom Ivanská cesta 30/B, Bratislava, proti žalovanému: POHOTOVOSTĚ s.r.o., so sídlom Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 807 598, o určenie neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II zo dňa 7.6.2016, č.k. 19C/328/2015 - 104, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e** .
Žalobca má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie určil, že zmluva o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXX K. Y. XX.X.XXXX je neplatná a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy konania, a to trovy právneho zastúpenia v sume 618,84 eur a povinnosť zaplatiť súdny poplatok za návrh v sume 99,50 eur. Vykonaným dokazovaním zistil, že dňa 14.08.2013 bola medzi stranami uzavretá zmluva o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXX, vo forme predtlača, ktorej predmetom bolo poskytnutie úveru v sume 1.000 eur, celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom boli tvorené súčtom úroku vo výške 39,15 % ročne z poskytnutého úveru v sume 391,50 eur a administratívnych nákladov na vypracovanie a uzatvorenie úverovej zmluvy vo výške 480,50 eur. Žalobca sa zaviazal uhradiť celkovú sumu 1.872 eur do 23.08.2014. Výška ročnej percentuálnej miery nákladov bola vyčíslená vo výške 87,20%, výška priemernej hodnoty ročnej RPMN na poskytnutie spotrebiteľského úveru ku dňu podpísania zmluvy je vo výške 39,20 %. Z výzvy na úhradu - varovanie zo dňa 10.11.2014 zistil, že žalovaný oznámil žalobcovi, že sa ku dňu 10.11.2014 dostal do omeškania a stal sa splatným celý dlh, ktorý vyčíslil sumou 1.404 eur a súčasne vyzval žalobcu na jeho úhradu do 17.11.2014. Oznámením zo dňa 30.12.2014 žalovaný oznámil žalobcovi, že listom zo dňa 10.12.2014 mu oznámil, že stratil výhodu splátok a celý dlh je splatný naraz a súčasne mu oznámil, že pristúpil k realizácii zabezpečovacieho prostriedku - dohody o zrážkach zo mzdy. Zo súhrnnej informácie o údajoch o novoposkytnutých spotrebiteľských úveroch veriteľmi za 2. štvrtrok 2013 zistil, že RPMN pri úveroch od 6-12 mesiacov do výšky 1.500 eur bola 30,28 eur. Zistený skutkový stav posúdil podľa § 39, § 52 ods. 1, 2, 3, 4, § 53 ods. 1, 2, 3, 4 Občianskeho zákonníka, čl. 4 ods. 1 a 6 smernice rady č. 93/13/EHS zo dňa 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, § 1 ods.2, § 2 písm. a/, b/, § 4 ods.2 písm. g/, § 9 ods. 2 písm. j/ zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, keď vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že právny vzťah medzi stranami je spotrebiteľský a dospel k záveru, že žalobca má naliehavý právny záujem na určení neplatnosti celej zmluvy o úvere, pretože ako spotrebiteľ potrebuje mať vyriešenú otázku výšky jeho skutočného dlhu nad rámec poskytnutých finančných prostriedkov. Uviedol, že odplata za poskytnutie úveru pozostávajúca z úroku z úveru vo výške 391,50 eur = 39,15% a z administratívnych nákladov vo výške 480,50 eur = 48,50%, ktorá je

spolu vo výške 872 eur = 87,20%, je vo vzťahu k reálne požičaným finančným prostriedkom vo výške 1.000 eur, celkom zjavne neprimeraná a v rozpore s dobrými mravmi, pretože v dobe uzatvorenia zmluvy bola výška odplaty v bankách, príp. pobočkách zahraničných bánk pre obdobný typ novoposkytnutého úveru v mesiaci júl 2013 vo výške 16,13% a v mesiaci august 2013 vo výške 16,42% ročne. Odplata dojednaná v zmluve o spotrebiteľskom úvere medzi stranami, neprimerane prevyšovala obvyklú odplatu poskytovanú bankami v mesiaci august 2013, ide o úrok, ktorý je 5 násobne vyšší ako obvyklý, v súvislosti s čím ide o dojednanie odplaty za úver v rozpore s dobrými mravmi, čo je v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka sankcionované absolútnou neplatnosťou. Pokiaľ by sa prihliadalo len na úrok vo výške 39,15%, aj tento viac ako 2 násobne prevyšuje bežné úroky poskytované bankami. V súvislosti s administratívnymi nákladmi, ktoré si žalovaný určil vo výške 480,50 eur, poukázal na to, že spotrebiteľ by mal znášať iba skutočné náklady za poskytnutie úveru a nie administratívne náklady za vystavenie formulárovej zmluvy o úvere v tak neprimeranej výške. Poplatok by mal korešpondovať k nejakému predmetu plnenia; žalovaný bližšie nešpecifikoval, aké skutočné plnenie dostáva spotrebiteľ, za ktoré má zaplatiť administratívny poplatok v sume 480,50 eur. S poukazom na § 9 ods. 10 Zákona o spotrebiteľských úveroch, v zmysle ktorého sa veriteľovi zakazuje požadovať od spotrebiteľa úhradu bez poplatkov, náhradu nákladov alebo inú odplatu za vedenie, evidenciu alebo správu spotrebiteľského úveru, a tiež s poukazom na § 53 ods. 4 písm. t/ Občianskeho zákonníka, podľa ktorého neprijateľnou podmienkou sú tie ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa plnenie za službu, ktorej poskytnutie dodávateľom v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa, posúdil predmetné dojednania ako neprijateľné, teda absolútne neplatné. V zmysle zmluvy má žalobca zaplatiť celkovú sumu 1.872 eur a ak nie je dohodnuté inak, tak musí túto sumu zaplatiť do 23.08.2014. Pri vychádzaní z predpokladu, že žalobca mal úver zaplatiť v 1 splátke najneskôr do 23.8.2014, keďže zmluva neobsahuje rozpis splátok úveru, RPMN vypočítaná prostredníctvom interaktívnej kalkulačky zverejnenej MF SR vychádza na 156,36% ročne, teda ide skoro o 2-násobok RPMN uvedenej žalovaným. Pokiaľ by sa vychádzalo z predpokladu, že žalobca mal úver splatiť v 12 mesačných splátkach, tak ako to vyplýva z listiny s názvom "Splátky a pokuty" z 10.12.2014 a 30.12.2014, alebo z listu žalovaného s názvom "Vyjadrenie k listu zo dňa 19.05.2015", tak RPMN vypočítaná prostredníctvom interaktívnej kalkulačky zverejnenej MF SR vychádza na 219,58 % ročne, teda ide o viac ako 2,5-násobok RPMN uvedenej žalovaným. V zmluve je uvedená aj nesprávna výška priemernej hodnoty RPMN na príslušný spotrebiteľský úver, platná ku dňu podpísania zmluvy o spotrebiteľskom úvere, zverejnená podľa § 21 ods. 2 za príslušný kalendárny štvrtrok, ktorá je v zmluve uvedená vo výške 39,20 % ročne, keď zo súhrnných informácií o údajoch o novoposkytnutých spotrebiteľských úveroch veriteľmi za 2. štvrtrok 2013 vyplýva, že pri spotrebiteľských úveroch so zabezpečením vo výške 1.500 eur vrátane, od 6 do 12 mesiacov je priemerná hodnota RPMN vo výške 30,28 % ročne. Táto je podstatne nižšia ako RPMN uvedená žalovaným, čím zavádzal spotrebiteľa ohľadom posudzovania konkrétnych podmienok týkajúcich sa uzatvorenia zmluvy. Uvedenie takto nesprávneho, resp. zavádzajúceho údaju o priemernej hodnote RPMN, sa rovná skutočnosti, ako by takýto údaj v zmluve absentoval (Rozsudok Krajského súdu Trnava sp. zn. 24Co/83/2012). Zo Zmluvy o úvere tiež nevyplýva skutočnosť, či mal žalobca splatiť úver v 12 splátkach alebo jednorazovo, najneskôr však mal úver zaplatiť dňa 23.08.2014. Povinnosť žalobcu zaplatiť dlh v splátkach vyplýva až z vyjadrenia žalovaného k listu zo dňa 19.05.2015, a vzhľadom na to možno vyvodiť, že zmluva o úvere neobsahuje kogentnú náležitosť v zmysle § 9 ods. 2 písm. k/ Zákona o spotrebiteľských úveroch, a to výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, prípadne poradie, v ktorom sa budú splátky priradovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami spotrebiteľského úveru, na účely jeho splatenia. Vyhodnotil celú odplatu za poskytnutý úver ako neprimeranú a neplatnú. Žalobca uhradil žalovanému celú istinu úveru v sume 1.008 eur, odplata za úver je rozhodujúcim kvalifikačným kritériom úverovej zmluvy a pokiaľ dohoda o odplate je neplatná, úverová zmluva stráca svoje opodstatnenie, a preto dospel k záveru, že je dôvodné žalobe o neplatnosť celej úverovej zmluvy vyhovieť, a to nielen v časti týkajúcej sa úrokov a poplatkov. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a o povinnosti žalovaného zaplatiť súdny poplatok za návrh rozhodol podľa § 4 ods. 2 písm. za/ a § 5 ods. 1 písm. h/ zákona č. 71/1992 Zb. s odôvodnením, že žalobca bol oslobodený od platenia súdneho poplatku za návrh.

2. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie v zákonom stanovenej lehote žalovaný, žiadal napadnúť rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a uplatnil si náhradu trov odvolacieho konania. Namietal, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 365 ods.1 písm. f/ a h/ C.s.p., súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Uviedol, že žalobca bol pri podpise zmluvy upovedomený o rozdielnej nie však nesprávne uvedenej RPMN. Zmluvu nemožno

považovať za bezúročnú a bez poplatkov, pretože nebol splnený zákonom stanovený predpoklad, ktorým je nesprávnosť alebo absencia RPMN v zmluve a nemožno hovoriť ani o uvádzaní do omylu, pretože dlžníkovi bol vysvetlený rozdiel medzi RPMN v prípade, ak požiada o uplatnenie splátkového kalendára a nedodrží splátku tak ako je uvedené na prednej strane zmluvy. Neabsentuje v zmluve ani výška, počet a termín splátok istiny, úrokov a iných poplatkov; dlžník sa úvere zaviazal k úhrade jednej splátky v sume 1.872,00 eur s termínom splatnosti dňa 23.08.2014. Následne dlžník v ten istý deň požiadal možnosť využitia splátkového kalendára - Dohody o plnení v splátkach, bol s predmetnou Dohodou oboznámený a podpísal ju a zaviazal sa uhradiť celkovú sumu v 12 pravidelných mesačných splátkach v sume 156 eur, vždy k 23. kalendárnemu dňu v mesiaci, počnúc dňom 23.09.2013. Každá splátka bola prednostne započítavaná na istinu, až potom na poplatok a úroky, o čom je každý klient informovaný ústne. V prípade porušenia Dohody o splátkach sa dlh stáva splatným v zmysle zmluvy o úvere, z čoho vyplýva, že spolu súvisia a vzájomne sa podmieňujú. Taktiež je v zmluve o úvere uvedené, že dlh sa stáva splatným, ak nie je ustanovené inak dňa 23.08.2014. Pri každej dohode o splátkach je stanovené, v bode 2. "veriteľ a spotrebiteľ sa dohodli, že zmluva o spotrebiteľskom úvere sa mení nasledovne..." a v tejto časti sa na základe žiadosti dlžníka vyplnia informácie o počte, výške, termíne splátok. Namietal, že zákon v čase uzatvorenia zmluvy o úvere nestanovil maximálne možnú prípustnú výšku odplaty, a ak záväzkový vzťah vznikol pred 01.06.2014, odplata za poskytnutie peňažných prostriedkov spotrebiteľovi sa riadila podľa predpisov účinných do 31.05.2014. Regulácia odplaty sa riadila § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka. Poukázal na aktuálny záver rozhodovacej praxe, podľa ktorého u nebankového subjektu nemožno obvyklú výšku úroku odvodzovať od výšky úrokov požadovaných bankami a poukázal v tomto smere na rozhodnutie Vrchného súdu v Prahe sp. zn. 12Cmo 95/2005. Namietal, že žalovaný mal preukázať, že v čase a mieste uzavretia zmluvy išlo o odplatu, ktorá výrazne a podstatne vybočovala z trhového priemeru odplát poskytovaných inými subjektmi poskytujúcimi financovanie z vlastných zdrojov. Nesúhlasil s tým, že by poplatok za poskytnutie úveru bol neprimerane vysoký vzhľadom na skutočnosť, že je nebankovým subjektom, ktorého riziko podnikania, ako aj podnikateľské náklady, sú rozdielne oproti bankám. Poplatok v čase uzatvorenia zmluvy o úvere dlžníkovi vyhovoval, nič voči jeho výške nenamietal, zmluvu o úvere uzatvoril, peňažné prostriedky prevzal. S poukazom na dôvodovú správu Zákona o spotrebiteľských úveroch namietal, že táto pripúšťa poplatok za spracovanie zmluvy; úrok a poplatok za spracovanie zmluvy označuje za odplatu za poskytnutie úveru a môže teda ísť o cenu plnenia, ktorá nemôže byť neprijateľnou podmienkou v zmysle Občianskeho zákonníka. Podľa jeho názoru žalobca nemá naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy a tento záver vyplýva aj z rozhodnutí Okresného súdu Spišská Nová Ves zo dňa 20.08.2015, sp. zn. 13C/424/2014 a Okresného súdu Bratislava II zo dňa 25.5.2016 sp. zn. 52C/135/2014. Ďalej namietal, že v zmysle § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka súd môže určiť za neplatné jednotlivé neprijateľné podmienky, avšak toto ustanovenie neumožňuje súdu určiť neplatnosť celej zmluvy pre existenciu neprijateľných podmienok. V tejto súvislosti poukázal aj na § 41 Občianskeho zákonníka a judikatúru ústavného súdu, v zmysle ktorej je potrebné uprednostniť výklad zachovávajúci platnosť právneho úkonu, a nie výklad, ktorý platnosť právneho úkonu popiera. Podľa § 41 Občianskeho zákonníka by teda bola neplatná len tá časť odplaty, ktorá by podstatne prevyšovala odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu a žalovaný by mal naďalej nárok na ostávajúcu primeranú odplatu. Nie je preto dôvod pre neplatnosť celej zmluvy z dôvodu neprimeranej výšky odplaty. Taktiež v zmysle komunitárneho práva a judikatúry Súdneho dvora EÚ nemôže byť prípadná nekalá obchodná praktika dôvodom neplatnosti celej zmluvy. Tento záver vyplýva z rozhodnutí súdneho dvora EÚ č. C-453/10 P., P. J. S.O.S.financ, č. C- 26/13 z 30.apríla 2014 (Á. M. R. B. M. E.) a nález Ústavného súdu ČR zo dňa 14.04.2005 sp. zn. I ÚS 625/03.

3. Žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhol napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť a uplatnil si náhradu trov odvolacieho konania. Odvolacie dôvody uvedené žalovaným považuje za nedôvodné, podľa jeho názoru žalovaný zaslal univerzálne odvolanie, ktoré používa štandardne vo všetkých podobných prípadoch, odvolanie pôsobí zmätočne, neucelene, žalovaný v ňom používa nesprávne označenie strán a s odvolaním sa na zahraničnú judikatúru ignoruje tú slovenskú a venuje sa v značnom rozsahu okolnostiam, ktoré s konaním na prvoinštančnom súde nesúvisia. Pokiaľ žalovaný uviedol, že RPMN bolo v zmluve uvedené rozdielne, avšak správne, namietal, že žalovaný žiadnym spôsobom nepreukázal svoje tvrdenie správnym výpočtom. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že RPMN vypočítaná prostredníctvom interaktívnej kalkulačky zverejnenej MF SR je viac ako 2,5 násobok výšky RPMN uvádzanej žalovaným v zmluve. K tvrdeniu žalovaného, že zákon v čase uzatvorenia spotrebiteľskej zmluvy o úvere nestanovil maximálnu možnú prípustnú výšku odplaty, pretože záväzkový vzťah vznikol pred 01.07.2014, uviedol, že pred účinnosťou zákona

sa výška odplaty posudzovala ako neprimeraná v zmysle rozhodnutí slovenských súdov, čo vyplýva aj z dôvodovej správy k zákonu č. 106/2014 Z. z. a podľa rozhodnutí slovenských súdov je odplata vo výške viac ako 50 % považovaná za úžeru. Namietal, že žalovaný sa odvoláva na rozhodnutie českého súdu, ale ignoruje judikatúru slovenských súdov svedčiacich v jeho neprospech, ktoré uviedol žalobca a v tejto súvislosti poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 09.12.2009 sp. zn. 2Obo 115/2009, v zmysle ktorého je potrebné na právne vzťahy aplikovať vlastné zákonodarstvo, a nie české. Naliehavý právny záujem spotrebiteľa na jeho istote a vedomosti o riadnom vyčíslení jeho dlžnej sumy a postavenia v úverovom vzťahu je potvrdený už rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR, a to napr. sp. zn. 1M Cdo 1/2009. K neplatnosti zmluvy o úvere uviedol, že spotrebiteľská zmluva obsahuje také množstvo neprijateľných podmienok, že sama osebe je ako celok v platnosti neutržateľná.

4. Odvolací súd; s poukazom na § 470 ods.1, 2 zákona č. 160/2015 Z.z., Civilný sporový poriadok, účinného od 01.07.2016; preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu a v medziach uplatnených odvolacích dôvodov, ktorými je viazaný (§ 379 a § 380 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods.1 C.s.p. a contrario v spojení s § 219 ods. 3 C.s.p.) a viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 C.s.p.) dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

5. Súd prvej inštancie v prejednávanej veci vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu potrebnom na zistenie skutočností rozhodujúcich pre posúdenie dôvodnosti žaloby, ktorou sa žalobca domáhal určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, alternatívne určenia, že predmetná zmluva je bezúročná a bez poplatkov, ako aj na posúdenie opodstatnenosti tvrdení, ktoré žalovaný uviedol na svoju obranu, zhodnotením výsledkov vykonaného dokazovania v súlade s § 132 O.s.p., účinným v čase vydania napadnutého rozsudku, dospel k správny skutkovým záverom, a na ich základe následne vyvodil aj správne právne závery, že dojednanie odplaty za úver je v rozpore s dobrými mravmi, v dôsledku čoho je absolútne neplatné, dojednanie o výške administratívnych nákladov za vypracovanie a uzatvorenie úverovej zmluvy je neprijateľné a z toho dôvodu taktiež absolútne neplatné, v zmluve je uvedená nesprávna RPMN, ako aj priemerná hodnota RPMN a vzhľadom na to, že dohoda o odplate za úver je neplatná, je potrebné posúdiť ako neplatnú celú úverovú zmluvu, keď odplata za úver je rozhodujúcim kvalifikačným kritériom úverovej zmluvy. Vec posúdil správne po právnej stránke, keď na zistený skutkový stav aplikoval príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka a zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, ktoré aj správne vyložil. Svoje zistenia a závery, pre ktoré žalobe vyhovel, aj riadne odôvodnil, v súlade s ust. § 157 ods. 2 O.s.p., účinným v čase vydania napadnutého rozsudku, pričom sa vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami podstatnými pre právne posúdenie veci, ako aj so všetkými relevantnými argumentmi sporových strán súvisiacimi s predmetom konania.

6. Odvolací súd zhodne so záverom súdu prvej inštancie dospel k záveru, že v prejednávanej veci je splnená podmienka existencie naliehavého oprávneného záujmu žalobcu na požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., účinného v čase vydania napadnutého rozsudku, ktorá je zákonom stanoveným predpokladom vecného prejednania určovacej žaloby, a to s poukazom na postavenie žalobcu ako spotrebiteľa, ktorý potrebuje mať vyriešenú otázku výšky jeho skutočného dlhu nad rámec poskytnutých finančných prostriedkov. Najvyšší súd SR vo svojich rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/233/2017 a sp.zn. 1 Cdo 235/2017 konštatoval, že "správne posúdenie tejto otázky bolo nutné vykladať síce podľa § 80 písm. c/ O.s.p., ale v nadväznosti na zákonné právo spotrebiteľa v zmysle § 3 ods. 3 zákona č. 250/ 2007 Z.z. Naliehavý právny záujem žalobcu na určovacej žalobe je potrebné skúmať so zreteľom na individuálne okolnosti prípadu, predovšetkým so zreteľom na cieľ sledovaný podaním určovacej žaloby a konečný zmysel žalobcom navrhovaného rozhodnutia (rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1M Cdo/1/2009, 3 Cdo 244/2008). Vec prejednávajúci senát sa stotožňuje s právnymi závermi Najvyššieho súdu v obdobnej veci (o neplatnosť dohody o zrážkach zo mzdy) uvedenými v odôvodnení rozhodnutia z 18.11.2015 sp. zn. 8 Cdo/483/2014, na ktoré zároveň aj poukazuje, v ktorom dovolací súd dospel k záveru, že žalobca v postavení spotrebiteľa má zákonné právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách vyplývajúce z § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z., z čoho taktiež naliehavý právny záujem na požadovanom určení vyplýva. Tento výklad je v súlade s judikatúrou Európskeho súdneho dvora, ktorej charakteristickou črtou je ochrana spotrebiteľa ako slabšej strany. V tejto súvislosti dovolací súd pripomína aj rozhodnutie R 68/2013, v ktorom najvyšší súd uviedol, že v spotrebiteľských veciach klasická rímska právna zásada "vigilantibus iura scripta sunt" ("práva patria bdelym" alebo "nech si každý stráži svoje práva" alebo "zákony sú písané pre bdelych") v konkrétnych súvislostiach ustupuje dôležitejšiemu princípu, a to princípu ochrany práv spotrebiteľa." Z uvedeného rozhodnutia ďalej vyplýva, že otázku existencie naliehavého právneho záujmu spotrebiteľa

na určení neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve je potrebné skúmať so zreteľom na osobitnú právnu úpravu pre spotrebiteľa, jeho postavenie, princíp ochrany jeho práv vyplývajúci zo Zákona o ochrane spotrebiteľa, ako aj základné interpretačné pravidlo v spotrebiteľských sporoch, a to ochrana slabšej strany - spotrebiteľa. Najvyšší súd SR posúdil ako správny právny názor, že u žalobcu v postavení spotrebiteľa existuje naliehavý právny záujem na určení neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve vyplývajúci ex lege z § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z. Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že z individuálneho práva spotrebiteľa na ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami, ochrany ktorého sa môže domáhať z dôvodu jeho neistého postavenia, vyplýva aj existencia naliehavého právneho záujmu žalobcu v postavení spotrebiteľa na určení neplatnosti úverovej zmluvy, a to aj vzhľadom na to, že len časť právneho úkonu, na ktorú sa vzťahuje dôvod neplatnosti, môže byť neplatná v zmysle § 41 Občianskeho zákonníka len pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplýva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu. Odvolací súd preto posúdil ako nedôvodnú námietku žalovaného, že žalobca na určení neplatnosti predmetnej zmluvy nemá naliehavý právny záujem.

7. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že odplata za poskytnutie úveru pozostávajúca z úroku z úveru vo výške 39,15 % a z administratívnych nákladov vo výške 48,50 %, t.j. spolu vo výške 87,20%, čo predstavuje sumu 872 je vo vzťahu k reálne požičaných finančných prostriedkov v sume 1.000 eur, celkom zjavne neprimeraná v rozpore s dobrými mravmi, pretože takto dojednaná odplata neprimerane prevyšovala obvyklú odplatu poskytovanú bankami v danom období, čo ma za následok absolútnu neplatnosť dojednania odplaty v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka.

8. K odvolacej argumentácii žalobcu poukazuje odvolací súd na závery vyplývajúce z rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 11Co/38/2018 zo dňa 13.09.2018, ktorý preskúmaval v odvolacom konaní zmluvu o spotrebiteľskom úvere uzatvorenú žalobcom dňa 26.03.2013, na základe ktorej žalobca poskytol spotrebiteľský úver vo výške 500 eur s úrokom 39,15% ročne. V tomto rozhodnutí odvolací súd konštatoval, že aplikáciu ust. § 3 Občianskeho zákonníka v otázke výšky odplaty nevyučuje ani ust. § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzatvorenia zmluvy. Podľa tohto ustanovenia, ak predmetom spotrebiteľskej zmluvy je poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata podstatne prevyšovať odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch. Pri posudzovaní obdobnosti prípadov sa prihliada najmä na finančnú situáciu spotrebiteľa, spôsob a mieru zabezpečenia jeho záväzku, objem poskytnutých peňažných prostriedkov a lehotu splatnosti (bod 24). Uvedené ustanovenie ale nemožno vykladať tak, aby do odplaty obvykle požadovanej na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch sa zahrňovali i údaje od tých subjektov finančného trhu, ktoré poskytujú neprimerané, až úžernícke úroky. Pripustenie takejto možnosti rozhodne nebolo vôľou zákonodarcu, a preto pre účely zistenia výšky obvyklej odplaty sa musí vychádzať z údajov finančných inštitúcií poskytujúcich spotrebiteľské úvery za primeranú odplatu riadiac sa zásadou dobrých mravov upravenou v ustanovení § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka (bod 25). Pri dojednávaní úrokov koná v súlade s dobrými mravmi len ten veriteľ, ktorý požaduje primeraný úrok bez ohľadu na to, že dlžník uzatvára zmluvu v situácii pre neho nepriaznivej. V súlade s dobrými mravmi je preto také konanie veriteľa, ktorý sa pri poskytnutí peňažných prostriedkov uspokojí, bez ohľadu na to, v akej situácii sa nachádza dlžník, s primeranou výškou odplaty za užívanie poskytnutých finančných prostriedkov a ktorý svoje voľné peňažné prostriedky mieni zhodnotiť obvyklým spôsobom. Nie je možné neprihliadnuť na skutočnosť, že dlžník uzatvára zmluvu a dohodu o úrokoch často práve z dôvodov svojej inak neriešiteľnej finančnej situácie. Nezodpovedá preto všeobecne uznávaným vzťahom medzi ľuďmi, aby dlžník v takejto situácii poskytoval veriteľovi neprimerané, až úžernícke úroky. Neprimeranou, a preto odporujúcou dobrým mravom, je taká výška úrokov, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru v dobe dojednania obvyklú, určenú najmä s prihliadnutím k úrokovým sadzbám uplatňovaným bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek. Pri nebankových subjektoch, ktoré sú taktiež súčasťou finančného trhu, sa vzhľadom na vyššiu mieru rizika vo všeobecnosti dajú akceptovať vyššie úroky, rozhodne nie však viac ako 100 % oproti priemeru bánk. V zmluve dohodnutá úroková sadzba úveru vo výške 39,15 % skoro 3 - násobne prevyšuje priemernú úrokovú sadzbu 14,56 % uplatňovanú bankami pri poskytovaní obdobných úverov alebo pôžičiek. Dohodnutá úroková miera teda podstatne prevyšuje obvyklú úrokovú mieru, a preto záver o neplatnosti dojednania o úrokoch pre rozpor s dobrými mravmi podľa ust. § 39 Občianskeho zákonníka je správny (bod 27).

9. Obdobne bolo konštatované aj v rozsudku Krajského súdu v Prešove sp.zn. 15Co/27/2018 zo dňa 31.01.2019, ktorý v bode 17 vo vzťahu k výške úrokovej sadzby 32 % ročne zdôraznil tú skutočnosť, že úroky za poskytovanie peňažných prostriedkov podliehajú súdnej kontrole vo svetle

princípu dobrých mravov. Doterajšia judikatúra súdov nespochybnila, že neprimerané úroky sú v rozpore s pravidlami správania sa, ktoré sú v spoločnosti v prevažnej miere uznávané a predstavujú základný hodnotový poriadok. Cena plnenia tak nie je vyňatá zo súdnej kontroly, pokiaľ ide o rozsah jej primeranosti, a ani kontroly podľa generálnej klauzuly (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Neprimeranou, a preto odporujúcou dobrým mravom je taká výška úrokov, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru v dobe dojednania obvyklú, určenú najmä s prihliadnutím k najvyšším úrokovým sadzbám uplatňovaným bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek. Pri nebankových subjektoch, ktoré sú taktiež súčasťou finančného trhu, sa vzhľadom na vyššiu mieru rizika vo všeobecnosti dajú akceptovať vyššie úroky, rozhodne nie však viac ako o 100 % oproti priemeru bánk. Výška zmluvných úrokov, pokiaľ tieto úroky prevýšia priemer úrokov na trhu pri porovnateľnom úvere o viac ako 100 % je neprijateľná a odporuje dobrým mravom.

10. Odvolací súd sa stotožnil aj so záverom súdu prvej inštancie o neprimeranej výške administratívneho poplatku v sume 480,50 eur, keď správne súd prvej inštancie poukázal na to, že spotrebiteľ by mal znášať iba skutočné náklady za poskytnutie úveru, a nie administratívne náklady za vystavenie formulárovej zmluvy o úvere v takto neprimeranej výške, pričom žalovaný bližšie nešpecifikoval, aké skutočné plnenie dostáva spotrebiteľ, za ktoré má zaplatiť tento administratívny poplatok. Vzhľadom k výške poplatku v pomere k istine úveru 1.000 eur možno považovať poplatok v sume 480,50 eur podľa názoru odvolacieho súdu za neprimerane vysoký, spôsobujúci značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán, a to výrazne v neprospech spotrebiteľa a vzhľadom na neprimeranosť jeho výšky ho možno hodnotiť za dojednanie obsiahnuté v spotrebiteľskej zmluve v rozpore s dobrými mravmi.

11. Vzhľadom na uvedené sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že celú odplatu za poskytnutý úver v danom prípade je potrebné vyhodnotiť ako neprimeranú a neplatnú, a keďže odplata za úver je rozhodujúcim kvalifikačným kritériom úverovej zmluvy, v prípade neplatnosti dohody o odplate stráca úverová zmluva svoje opodstatnenie, je preto dôvodné určiť neplatnosť celej úverovej zmluvy. Nedôvodne žalovaný s poukazom na § 41 Občianskeho zákonníka namieta, neplatná by mohla byť len tá časť odplaty, ktorá by podstatne prevyšovala odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu a žalovaný by mal aj naďalej nárok na ostávajúcu primeranú odplatu a nemožno preto určiť neplatnosť celej zmluvy. Podľa názoru odvolacieho súdu pri posudzovaní oddeliteľnosti časti úverovej zmluvy, na ktorú sa vzťahuje dôvod neplatnosti, od ostatného obsahu v zmysle § 41 Občianskeho zákonníka nemožno vychádzať len z právnej úpravy úverovej zmluvy v ust. § 497 Obchodného zákonníka, ale v danom prípade je potrebné vychádzať aj z osobitnej právnej úpravy obsiahnutej v Zákone o spotrebiteľských úveroch, ktorá v súlade s princípom ochrany slabšej strany v spotrebiteľských zmluvách stanovuje okrem iného písomnú formu zmluvy o spotrebiteľskom úvere a jej náležitosti, medzi ktoré patrí aj úroková sadzba spotrebiteľského úveru, ročnú percentuálnu mieru nákladov, výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov; úrokovú sadzbu, ktorá sa použije v prípade omeškania spotrebiteľa s platením splátok, a spôsob jej úpravy, priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov na príslušný spotrebiteľský úver platnú k dňu podpisu zmluvy o spotrebiteľskom úvere, zverejnenú podľa § 21 ods.2 za príslušný kalendárny štvrtrok a pod. Vzhľadom na uvedené zákonom stanovené náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere a vzhľadom na neplatnosť predmetnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere uzatvorenej medzi stranami v časti úroku, administratívneho poplatku, nesprávne uvedený údaj RPMN, odvolací súd dospel k záveru, že z hľadiska obsahu uvedené časti zmluvy o spotrebiteľskom úvere nemožno oddeliť od zvyšnej časti zmluvy, keď zvyšný obsah zmluvy sám osebe bez platných dojednaní o ďalších zákonom stanovených náležitostiach stráca opodstatnenie, a preto je potrebné posúdiť ako neplatnú celú zmluvu. Ďalšie námietky žalovaného týkajúce sa neplatnosti celej zmluvy sú len všeobecné, s poukazom na judikatúru ESD, avšak bez bližšej konkretizácie právnych názorov z nej vyplývajúcich, z ktorých by podľa názoru žalovaného vzhľadom na zistený skutkový stav v prejednávanej veci vyplývala ním tvrdená oddeliteľnosť predmetných častí zmluvy o spotrebiteľskom úvere uzavretej medzi stranami od jej zvyšného obsahu.

12. Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že obsah odvolania žalovaného nie je spôsobilý spochybniť správnosť záverov rozsudku súdu prvej inštancie z hľadiska odvolacích dôvodov výslovne v ňom uvedených, pričom ani v odvolacom konaní neboli zistené také nové rozhodujúce skutočnosti alebo dôkazy, ktoré by mali za následok zmenu skutkového stavu, alebo by spochybnili správnosť právnych záverov, na ktorých súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie.

13. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods.1 C.s.p. ako vecne správny potvrdil.

14. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p. tak, že žalobca, ktorý mal úspech v odvolacom konaní, má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

15. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.). Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.). Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, alebo ak je dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).